

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

(Петухова О.М. Інноваційна складова національної безпеки країни / Петухова О.М.// Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ, 19 квітня 2018 р. », м. Херсон. – 331 с. –С. 152-154.)

Петухова Ольга Михайлівна
професор кафедри менеджменту та
адміністрування, д.е.н., професор

Національний університет харчових технологій

Рівень національної безпеки держави та стабільна його підтримка значною мірою визначається ефективним функціонуванням реального сектору національної економіки, здатністю сприйняття та генерування інновацій підприємствами. Сучасні реалії показують, що протягом багатьох років незалежності помітного впливу інновацій на технологічне оновлення і прискорення економічного зростання в Україні досягти не вдалося [1]. Інноваційний розвиток економіки загальмувався у період ринкових трансформацій та перетворень, що призвело до накопичення значного кола невирішених проблем, які негативно впливають на конкурентоспроможність вітчизняної продукції, а також національної безпеки країни.

Водночас, тільки надійна та ефективна система національної безпеки може слугувати гарантом суверенітету та незалежності країни, її стійкого соціально-економічного розвитку, захисту національних інтересів в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз, зростаючої динамічності та невизначеності зовнішнього середовища та дії непередбачуваних факторів. У зв'язку з цим важливим для теорії та практики є вивчення впливу інновацій на національну безпеку, а також виділення інноваційної складової національної безпеки країни.

Необхідність виділення інноваційної складової обумовлюється: інтересами національної безпеки України, до яких відносять забезпечення випереджувальних темпів науково-технічного і соціально-економічного розвитку, що визначає місце держави на світовій арені; недостатнім використанням інноваційного потенціалу не тільки для захисту національних

інтересів і входження до групи провідних країн світу, але й подолання критичних точок у розвитку економіки, що тісно пов'язано з якістю державної політики відносно даного сектору національної економіки; значною роллю, яку відіграють інновації у забезпеченні економічного зростання. У постіндустріальній економіці основним фактором економічного зростання є виручка від реалізації інноваційної продукції на основі використання результатів науково-технічної діяльності та продаж інноваційних технологій на світовому ринку.

Інноваційна діяльність є однією із найбільш ефективних видів економічної діяльності. У розрахунку на одну гривню витрат інноваційно-активні підприємства забезпечують обсяг випуску продукції у 7-10 разів більше, ніж при виробництві за традиційними технологіями. Тим самим інновації здійснюють вирішальний вплив на економічне зростання на макрорівні.

Сутність інноваційної економіки проявляється у формуванні нового типу економічної системи, в основі якої переважають високі технології у виробництві та високотехнологічна продукція в експорті; коли у створенні національного багатства провідну роль відіграє національний інтелект (наука, знання, освіта), а в економіку країни спостерігається безперервний і комплексний потік інновацій. Реалізація даного процесу здійснюється через систему параметрів, показників і характеристик розвитку національної економіки, що включає потужний економічний потенціал і наукоємність ВВП; технологічний і інтелектуальний потенціал; розвинені інформаційно-інноваційні мережі, що охоплюють критичну більшість (75-80%) суб'єктів інноваційної діяльності; зріле інституційне середовище, яке сприяє нововведенням; розвинену інфраструктуру комерціалізації нововведень і ринки науково-технічної продукції.

Основними загрозами інноваційній економіці країни можна вважати наступні [2]: 1) виробничі (переважання низькотехнологічних виробництв III-IV технологічних укладів; низька інноваційна активність підприємств;

скорочення частки реалізованої інноваційної продукції та високотехнологічного експорту; відсутність системного підходу до розвитку інноваційної сфери тощо); 2) ресурсні (зовнішня і внутрішня міграція науковців і спеціалістів; старіння наукових кадрів; недостатня кількість спеціалістів з менеджменту інноваційної діяльності, недостатність фінансового забезпечення за всіма джерелами тощо); 3) інфраструктурні (нерозвиненість інноваційної інфраструктури; недостатній захист прав інтелектуальної власності); 4) зовнішньоекономічні (посилення інноваційного відставання України від розвинених країн; залежність від імпорту технологій).

Отже, інноваційна складова національної безпеки країни передбачає: розширене відтворення національного науково-технічного, технологічного та виробничого потенціалу; розвиток пріоритетних напрямів науки і технологій; підвищення конкурентоздатності національної економіки; експортний контроль за розповсюдженням технологій та наукових розробок; захист прав інтелектуальної власності; розвідувальну та контррозвідувальну діяльність у сфері технологій та інноваційних розробок, що мають стратегічне значення.

Проблеми інноваційної складової національної безпеки є актуальними для будь-якої країни, оскільки ступінь захищеності у даній сфері відображає не тільки можливості та якість життєдіяльності як населення, так і підприємств на сучасному етапі, а й визначає перспективи розвитку чи деградації суспільства та економіки в цілому.

Переведення економіки України на інноваційний тип розвитку неможливий без формування конкурентоздатної в глобальному масштабі інноваційної системи. З метою проведення постійного її моніторингу необхідна система індикаторів, що дозволить проводити розрахунки проникнення інновацій у вітчизняну економіку та здійснювати співставлення між країнами, які дадуть можливість оцінити ефективність інноваційних процесів і конкурентоздатність вітчизняних товарів та послуг.

Література

1. Матковський А. В. Інноваційна складова в системі забезпечення економічної безпеки / А. В. Матковський // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х т. / ПДТУ. - Маріуполь, 2014. - Вип. 1, Т. 1. - С. 325-329.
2. Прощаликіна А. Інноваційний розвиток України у системі показників виміру економічної безпеки / А. Прощаликіна // Економіка і менеджмент культури . - 2015. - № 1. - С. 15-22.